

ASSOCIATED PRESS (AP) HABER AJANSI

Atilla GİRGIN*

AP

The Associated Press is the oldest and largest news organization in the world, serving as the source of news, photos and graphics and information for more than a billion people a day, with more people, in more places, covering more stories than any other news operation.

More than 3,000 employees, working in over 300 bureaus around the world, operate AP as a not-for-profit cooperative with its subscribing member news organizations.

In the United States alone AP serves 6,000 radio and television stations and some 1,600 newspapers. Add to that the more than 8,500 newspapers, radio and television subscribers in 112 countries overseas, and you'll have some idea of the scope of AP's reach.

Around the clock, AP supplies a steady stream of news and photos (20 million words a day) to its domestic members and foreign subscribers. It also has the industry's most sophisticated digital photo network and receiver, a stock service which allows newspapers to customize their own stock tables, delivered at 9,600 baud, an array of audiotex and information services and one of the largest radio networks in the country, a television graphics service.

.....

* Yard.Doç.Dr., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi

Ajans sözcüğü genel anlamda, hareket, araç, iş, faaliyet, vekalet, acente, karşılığı olarak kullanılmakta; aracılık, vekillik ve büro anlamlarını da içermektedir.

Değişik anlamlar içermesine rağmen, ajans sözcüğü, yaygın kullanımda ağırlıklı olarak haberle bağlantılıdır. En kısa anlatımıyla "haber üreticileri" de denilen haber ajansları, haber niteliği taşıyan gelişmeleri, olayları, (eylem ya da söylemleri), en kısa süre içinde derleyerek ilgili kuruluşlara ya da ilgililere iletirler. Bu anlatımdan yola çıkılarak "haber ajansı"nın tanımı şöyle yapılabilir:

"Haber ajansı, günün 24 saati, haberin yanı sıra, fotoğraf, film, ses ve görüntü bandı, kaset, CD, grafik, karikatür, doküman vs. gibi haber malzemeleri toplayan ve de üreten, bunları üyelerine, paydaşlarına, abonelerine ve müşterilerine dağıtan ya da satan kuruluştur."¹

Tanımdan anlaşılacağı üzere, haber ajansının iki işlevi vardır: Bunların ilki, haber ve haber için gerekli malzemeleri toplamak ya da üretmektir. İkinci aşamada, toplanan ya da üretilen haber ve haber malzemeleri, haber ajansının hedef kitlesi olan üyelere, paydaşlara, abonelere dağıtılır; müşterilere de satılır.

Haber ajansının kooperatif ya da anonim şirket biçiminde örgütlendiği hallerde üyeler ve paydaşlar, onların yanı sıra üçüncü kişi sayılan aboneler, deyim yerindeyse "sürekli müşteriler"dir. Bunlar, haber ve haber malzemelerini, belirli süreler içinde, ücret karşılığı satın alacaklarını sözleşmelerle kayda bağlamışlardır.

"Sürekli olmayan müşteriler" ise, gereksinim duydukları haber ya da haber malzemelerini, yukarıda sayılan koşullara bağlı kalmadan, yine ücret karşılığında, zaman zaman satın almaya kalkışırılar.

Ajans Gereksinimi

Basımevini ve onun ürünü olarak önce haber yapıklarını sonra da gazeteyi yaratan etken, kapitalist üretim ve serbest pazar ekonomisine geçme aşamasındaki Avrupa sermayesinin, özellikle ekonomi ve siyasete ilişkin haber gereksinimi olmuştur.

Sermaye çevreleri için, zamanında ulaşan gerçek haber, kar oranlarını olumlu yönde etkilemektedir. Böylece hızlı ve gerçek habere ulaşmak için bedel ödemeye hazır çevreler belirmiştir. Bunların sayısı

1 Atilla Girgin, "Ajans Haberciliği", (Basılmamış Ders Notları, M. Ü. İletişim Fakültesi, 1994), s. 3.

artıkça, haberin daha geniş alanlara yayılmasının da kar getirici bir girişim olabileceği ortaya çıkmıştır.

Bu yüzden önceleri, bu tür bilgiler için gazete haberlerinden bülten yapılmaya başlanmıştır. 1815'te, Napoleon savaşlarının sona ermesiyle tam bir liberal ortama girildiğinde, ticari-mali haber gereksinimi, bütün yasaklama ve ambargoların kalkmasıyla büyük oranda artmıştır. Böylece pazarlardaki mal miktarları, fiyat ve hisse durumları hakkındaki haberlere, her gün gereksinim duyulur hale gelmiştir. 1830'lu yılların başında Paris'te, yerli ve yabancı gazetelerdeki önemli haberleri çevirerek ya da derleyerek litografi yöntemiyle basan, Fransa ve hatta Almanya'da dağıtan en az 5-6 "Bureaux de Correspondance" (İletişim Bürosu) bulunduğu bilinmektedir. "Haber Ajansı" adı verilen kurumlar, bu gereksinimlerin ve bu gelişmelerin ürünüdür.²

A P

Günümüzde de kitle iletişim araçlarının en önemli haber kaynakları, geçtikleri haberlerin gerek yoğunluğu, gerekse çeşitliliği açısından haber ajanslarıdır. En eski haber ajansı olmamasına rağmen, AP, geniş haber kaynakları, yaygın haberleşme ağı, çok sayıda aboneli, birçok olayda kanıtlanmış güvenilirliği, yeni teknolojilerden kısa sürede yararlanma yeteneği ve dakikada 1.200'den 9.600'e kadar değişen sözcük (9.600 baud DataStream ve Datafeature) yayın kapasitesiyle, uluslararası haber ajansları arasında en büyüğü ve en etkinidir.

Şöyle ki AP'de, haber ve fotoğraf başına ücret alan muhabirler dışında, 600'e yakını teknik uzman olmak üzere, 3.000'den fazla kişi çalışmaktadır. AP, bugün ABD içinde, 1.600'ün üzerinde gazeteye (İngilizce yayımlanan günlük gazetelerin yaklaşık yüzde 97'si ile günlük olmayan ve öteki dillerde yayımlanan 230 gazete), 6.000 dolayında TV ve radyo istasyonuna hizmet vermektedir. Böylece AP'nin, ABD'nin yanı sıra 112 ülkede (71'i az gelişmiş ülkeler) 8.500 dolayında olmak üzere, toplam 15.000'den fazla aboneli bulunmaktadır. 143'ü, ABD'nin eyalet merkezleri ve önemli kentlerinde, 96'sı çeşitli ülkelerde olmak üzere, toplam 239 bürodan sağlanan haberlerle (çeşitli haber masalarına gelen günlük haber sayısı 3.000 dolayındadır.) AP, 24 saat süreyle, 5 dilde

2 Orhan Koloğlu, *Havas-Reuter'den Anadolu Ajansı'na, Çağdaş Gazeteciler Demeyi Yayınları, Ankara: 1994, s. 2.*

(İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca ve İsveççe) ortalama 20 milyon kelime haber, 100'ü aşkın fotoğraf ve grafik yayımlamaktadır.³

1943 yılında, belirlenen koşulları yerine getiren tüm ABD gazetelerinin, AP'ye, kooperatif üyesi biçiminde katılmaları için başlatılan girişimler sırasında, yasal kararda görüşlerini açıklayan jüri üyesi yargıç Learned Hand şöyle demiştir:

"AP, dünyanın her köşesinden haberler toplayan, son derece yoğun bir ağa sahip muazzam bir teşkilattır ve benzer kuruluşların en büyüğüdür; Amerikan basımının ana bilgi kaynağıdır ve evrensel olarak birincil önemi kabul edilmiştir."⁴

Ünlü yazar Mark Twain de, 1906 yılında "Associated Press Kooperatifi"nin genel kurul toplantısında yaptığı konuşmada, "Evrenin her köşesine ışık taşıyan iki güçten birinin güneş, ötekinin ise Associated Press olduğunu" söylemiştir.⁵

Böylece "Amerikan İmparatorluğu'nun en güçlü silahlarından birisi haline gelmiş bulunan AP" ⁶, dünya nüfusunun 1/3'ünden fazlasına ulaşan haberlerin altında imzasını bulundurmaktadır.

Kuruluş

AP, 1848 yılının Mayıs ayında, New York'ta yayımlanan Journal of Commerce, Courier and Enquirer, Express, Herald, Sun ve Tribune adlı 6 gazeteyi temsil eden 10 kişinin girişimiyle kurulmuştur.⁷

Telgrafın icadı gazetelere büyük kolaylıklar getirmiştir; ancak haber toplama ve ulaştırmadaki güçlüklerin yanı sıra telgraf ücretlerinin pahalılığı, gazetelerin bütçelerini ciddi bir biçimde sarsar olmuştur. Bu nedenle gazete yöneticileri, haber maliyetlerini en aza indirmek için, kar amacı gütmeyen, kooperatif özellikli bir haber ajansı kurarak ortak çalışmaya karar vermişlerdir.⁸

Kuruluşundan kısa bir süre sonra AP'ye, Boston gazeteleri, Batı Gazeteler Birliği, Güney Gazeteler Birliği, Philadelphia Gazeteler Birliği de katılmışlardır. AP bu gazetelere haber geçerken, bu

3 2000 The Associated Press. İnternet, 31 Ağustos 2000.

4 Associated Press, *Origine Histoire et Développement*, Paris: 1984, s. 1.

5 Associated Press, İngilizce Tanıtım Broşürü, (tarihsiz), s. 3.

6 Zafer Özcan, *Uluslararası Haberleşme ve Azgelişmiş Ülkeler*, Dayanışma Yayınları, Ankara: 1983, s. 65.

7 Selami Akpınar, "Ajans ve Ajans Haberciliği", (Basılmamış Ders Notları, İ. Ü. Basın Yayın Yüksekokulu, 1984), s. 30.

8 Michel Mathien ve Catherine Conso, *Les Agences de Presse Internationales*, Presses Universitaires de France, Paris: 1997, s. 32.

gazetelerden aldığı bölgesel haberlere de bültenlerinde yer vermiş, böylelikle ajansın, yöresel haber toplama örgütleri de oluşmaya başlamıştır.⁹

AP'nin yayınlarında, kuruluşundan itibaren Washington ve yabancı kaynaklı haberler büyük bir ağırlık oluşturmuştur. Daniel Craig 1849 yılında, Kuzey Amerika'da bir liman kenti olan Halifax'da (Nova Scotia) ajansın ilk yabancı bürosunu açmıştır. O dönemde, Avrupa'dan gelen gemilerden sağlanan haberler, Kuzey Amerika'nın bu uç noktasından New York'a telgrafla gönderilmiştir. Bu uygulama transatlantik tel hattının çekildiği 1856'ya kadar devam etmiştir.¹⁰

1875 yılında ise ilk telefon hatlarının çekilmesiyle New York-Washington arasında günde 20.000 kelimelik bir haber bülteninin aktarılması sağlanmıştır. Başlangıçta AP'nin Washington'da tek bir muhabiri varken, günümüzde AP'nin aynı bürosunda 150'den fazla gazeteci çalışmaktadır. AP'nin bu bürosundaki, TV ve radyolara hizmet veren serviste görev yapanların sayısı ise 100'ü aşındır.

Haber Politikası

AP'nin ilk Washington muhabiri Lawrence Gobright, (14 Nisan 1865 tarihinde, Başkan Abraham Lincoln'e, Ford Tiyatrosu'nda yapılan suikast haberi, bu muhabir tarafından geçilmiştir.) kuruluşundan bu yana AP'nin değişmez yayın ilkesini, 1856 yılında şu sözlerle özetlemiştir.

"Görevim gerçek olayları aktarmak. Aldığım bilgileri yorumlama hakkına sahip değilim. Çünkü haberlerim, değişik eğilimlerdeki birçok gazeteye gönderiliyor. Dürüst ve tarafsız olmak zorundayım."¹¹

Bu çerçevede, 1971 yılında 1300 gazeteci arasında yapılan bir araştırma sonucunda ise "en güvenilir haber ajansı" olarak AP seçilmiştir. AP'nin güvenilirliği konusunda şu örneği vermek yeterli olacaktır:

Filipin Devlet Başkanı Marcos'a karşı muhalefetin, ABD'de sürgün yaşayan lideri Benigno Aquino, Ağustos 1983'te, Manila'ya geldiğinde, uçaktan inerken silahlı saldırıya uğrayarak öldürülmüştür. Bu haber, Washington'a ve başkentten en etkin gazetesi "Washington Post"a, olaya tanık olan UPI muhabiri Max Vanzi aracılığıyla, AP'ye oranla 3.5

9 Yasemin İnceoğlu, *Uluslararası Medya*, Der Yayınları, İstanbul: 1997, s. 105.

10 AP, *Who, What, Where, When, Why and How*, New York: 1993, s. 1.

11 Associated Press, *Origine Histoire et Développement*, Paris: 1984, s. 2.

saat önce duyurulduğu halde, eski alışkanlıklarından dolayı UPI'ye güvenemeyen gazete sorumluları, haberi yayımlamakta tereddüde düşmüşler, "Aquino'nun Manila'ya varışında tutuklandığını" yazmakla yetinmişlerdi.¹²

Dışa açılma ve tekelleşme girişimleri

AP, üyelerinin ve abonelerinin sayısını artırırken, haber yoğunluğunu çoğaltma ve ağını genişletme çabalarını da sürdürmüştür. Böylece ABD'de etkinliğini ve bir ölçüde tekelini perçinleyen AP, Havas (Fransız), Wolff (Alman) ve Reuter (İngiliz) ajanslarıyla da haber değişimini öngören anlaşmalar imzalamıştır. Bu anlaşmalara göre, AP bu üç ajansdan alacağı haberlere ücret ödeyecek, Avrupa'da ve Güney Amerika'da, hiçbir müşteriye doğrudan servis yapmayacaktı. Buna karşılık, bu üç ajans, ABD'de yalnızca AP'ye haber verebileceklerdi.¹³

1902 yılında, Küba, Filipinler ve Orta Amerika ülkelerinin bazı basın ve yayın organlarının istekleri üzerine, AP bu kuruluşlarla, telgrafla haber ulaştırma anlaşmaları imzalamıştır.¹⁴

1925 ve sonrası yıllarda, AP, Havas ve Reuter, işbirliği anlaşmaları imzalamayı sürdürmüşlerdir. 1927 yılında imzalanan bir anlaşmayla, AP, Latin Amerika ve Kanada'da haber dağıtma tekelini almış, Güney Amerika Reuter'e açılmış, Uzakdoğu Havas'a bırakılmıştır.

Ancak, 31 Aralık 1931'de, AP uluslararası ajanslarla işbirliği yapmayı öngören bütün anlaşmaları bozmuş, 1932 Şubat'ından itibaren de tam bir özgür çalışma ve serbest piyasa içine girmiştir. Bu tarihten sonra da, haber ajansları arasındaki işbirliği anlaşmaları, eğer olanak bulunursa, ikili olarak yapılmıştır. Bunun da ilk örneği, AP'nin 1933 yılında Japon Ringgo haber ajansı ile imzaladığı anlaşma olmuştur.¹⁵

1944 yılında, öteki uluslararası haber ajansları arasındaki işbirliği anlaşmaları da ortadan kalkmış ve bütün haber ajansları, tüm dünyada tam bir serbest rekabet içine girmişlerdir.

Uygulamadaki "İlk"ler

12 Yasemin İnceoğlu, **Çeşitli Ülkelerde Medya**, İstanbul: Der Yayınları, 1994, s. 30.

13 Girgin, "Ajans Haberciliği", (Basılmamış Ders Notları, M. Ü. İletişim Fakültesi, 1994), s. 9.

14 Filiz Seçim ve Seyfettin Turan, **Haber Ajansları**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir: 1994, s. 69.

15 **Associated Press, Origine, Histoire et Développement**, Paris: 1984, s. 3.

AP teknolojinin yanı sıra mesleki alanda da birçok ilk uygulamaya imzasını atmış bir haber ajansıdır.

- 1875 yılında, New York-Washington arasında haberlerin ulaştırılması için sürekli hat kiralamıştır.

- 1899'da, Uluslararası bir yat yarışmasına ilişkin haberleri telsiz kullanarak aktarmıştır.

- 1914'te haber yayımında, Mors Alfabesi'nden "teleskriptör" uygulamasına geçmiştir.

- 1916'da uluslararası bir beyzbol turnuvası 26.000 millik hat aracılığıyla naklen verilmiştir.

- 1919 yılında, 22 Güney Amerika gazetesinin isteği üzerine, bu gazetelerin yayımlandığı ülkelere yönelik "Latin Amerika Servisi" başlatılmıştır.¹⁶

- AP bültenlerinde, 1922 yılından itibaren önemli ve özel haberlerde muhabirlerin imzası verilmeye başlanmıştır.

- Aynı yıl Simpson adlı AP muhabiri ilk Pulitzer Ödülü'nü kazanmıştır.¹⁷

- AP, 1923'te magazin servisini kuran ilk haber ajansıdır.

- 1927 yılında, daha sonraları dünyanın en kapsamlı fotoğraf hizmetlerini verecek olan fotoğraf servisi kurulmuştur. (Fotoğraflar abonelere, kuryeler aracılığıyla ya da posta-koli servisiyle kara, hava, deniz ve tren yollarından yollanmaktaydı.)¹⁸

- 1 Ocak 1935'te, ABD'nin 25 kentindeki alıcılara, 16.000 km. uzunluğundaki kablolar aracılığıyla ilk tele-foto (Wirephoto) ulaştırılmıştır. Bu teknikle abonelere ulaştırılan ilk fotoğraf, New York yakınılarında meydana gelen bir uçak kazasına aittir.¹⁹

- AP, ayrıca 1935 yılında Kuzey Amerika ve Avrupa'da ilk uluslararası ve sürekli tele-foto servisini kurmuştur.

- 1942 yılında, radyo ve televizyonlar için oluşturulan serviste, mikrofona okunmaya hazır haber bültenleri üretilmeye başlanmıştır.

- AP 1946 yılında, spor haberleri için ayrı bir servis kuran ilk haber ajansıdır.

16 *Monographies (I)*, Commission Internationale d'Etude Sur Les Problemes de la Communication Unesco, Paris: 1980, s. 19.

17 2000 *The Associated Press*, İnternet, 31 Ağustos 2000.

18 AP, *Who, What, Where, When, Why and How*, New York: 1993, s. 4.

19 Ezgi Deniz Yurt, "Haber Ajansları Associated Press ve Reuter's", (Yayımlanmamış Mezuniyet Projesi, M. Ü. İletişim Fakültesi, 1999), s. 31.

- 1955 yılında AP, tele-foto hattını Antarktika dışındaki tüm dünya ülkelerine ulaştırmıştır.

- 1960 yılında AP arşivleri İBM bilgisayarlara yüklenmeye başlanmıştır.

- 1972 yılında, AP haber merkezine CRT bilgisayar sistemi yerleştirilmiştir.

- 1973 yılında tele-foto (fak-similé) servisi, ABD’de “laserfoto”, Avrupa’da ise “laserfax” denilen sisteme dönüştürülmüştür.

- 1974 yılında açılan bir serviste hazırlanan seslendirilmiş haberlerle röportajlar 1.000’in üzerindeki aboneye ulaştırılmaya başlanmıştır.

- 1976’da, dakikada 1.200 kelimelik haber yayını sağlayan “Data” sistemine geçilmiştir.

- 1977’de, fotoğraf yayını için “elektronik karanlık oda” sistemi devreye sokulmuştur. (Aynı yıl AP’nin ABD’de, 500 fotoğraf yayın istasyonu, 800 alıcı merkezi bulunuyordu.)

- 1977 yılında yine spor haberlerinin yayını için 24 saat çalışan ayrı bir kanal açılmıştır. (AP her yıl bir spor almanak’ı da yayımlamaktadır.)

- 1979’da televizyonlar için görüntülü haber servisi APTV kurulmuştur. (Bu servisin adı 1998’de [APTN-Associated Press Television News]) olarak değiştirilmiştir.)

- 1980 yılında haber ve fotoğraflar, çanak anten sahibi abonelere uydudan gönderilmeye başlanmıştır.

- 1982 yılında, “Laserphoto II” sistemiyle uydudan renkli fotoğraf yayını gerçekleştirilmiştir. Böylece fotoğraf nakli için analog telefon hatlarını kullanma dönemi sona ermiştir. (AP arşivinde 700.000 dolayında fotoğraf bulunmaktadır.)

- 1984’te tümüyle uydu yayın sistemine geçilmiş, 1988’de ise ikinci bir uydu kullanılmaya başlanmıştır.20

- 1986 yılında TV’ler için video-banda çekilmiş haber bültenleri hazırlanmıştır.

- 1989’da dijital fotoğraf yayın sistemi servise sokulmuştur. Böylece renkli fotoğraf nakli süresi 15 saniyeye indirilmiştir.

- 1990'da yazılı ve görüntülü medya için bilgisayarlı AP Grafik Bankası (AP GraphicsBank) kurulmuştur.

- 1994 yılında foto muhabirleri için özel üretilmiş "AP News Camera 2000" dijital fotoğraf makineleri kullanılmaya başlanmıştır.

- Aynı yıl, televizyonlar için video filmler üreten APTV Ajansı kurulmuştur.

- 1994'te yine radyo istasyonlarına 24 saat haber hizmeti veren "AP All News Radio Network" sistemi oluşturulmuştur.

1996 yılında, önemli olayları görüntülemek için "Super Bowl XXX" dijital fotoğraf makineleri devreye sokulmuştur.

Aynı yıl, 13 Batı eyaleti için bölgesel yayın "Western Regional Service" başlatılmıştır.

1998'de AP bünyesinde, televizyonlara spor görüntüleri geçen bir yan kuruluş hizmete girmiştir. SNTV)

Bu arada AP gazetecilerine verilen 46 Pulitzer ödülünden 6'sını, foto muhabirleri, 1991 ile 1996 yılları arasında, üst üste almışlardır.21

Öteki Hizmetler

- AP Eğitim Servisi'nde (Educational Services Division), eğitici filmler hazırlanır.

- AP, "Wide World" adlı başka bir şirketiyle de, üye olmayan kuruluşlara özel fotoğraf ulaştırır, "Fotoğraf Kütüphanesi" (Phototheque) hizmeti verir.

- AP, yan kuruluşu olan PA "Press Association" aracılığıyla da özel abonelerine, iş, çalışma ve finans hayatına ilişkin haberler ulaştırır.

- AP muhabirlerinin güncel olaylara ilişkin olarak yazdıkları kitaplar da, ayrı bir serviste "(AP Book Division" basılarak satışa sunulur.

Ekonomik Bülten

AP çok geniş haber ağının yanı sıra, gelişme yıllarında yayımlamaya başladığı (1967) ekonomik haberler bülteni de saygınlığını artırıcı bir etken olmuştur.

"AP-DJ" diye adlandırılan ve AP'nin uzman muhabirleriyle "Wall Street Journal"ı yayımlayan "Dow Jones & Co." şirketinin

uzmanları tarafından hazırlanan bu mali ve ekonomik bülten, ABD dışında da 43 ülkenin basın ve yayın organlarına ulaştırılmaktadır.²²

Yönetim

AP, günümüzdeki yasal konumuna 1900 yılında ulaşmıştır. Kar amacı gütmeyen, kooperatif amaçlı ajansın iki türlü üyesi bulunmaktadır: "asil üyeler" ve "katılmış üyeler".

Katılmış üyeler, AP'ye yerel haber geçmek zorunda değildirler, ayrıca oy hakları da yoktur. Asil üyeler (Genel Kurul), üye sayısı, tüzüğe göre 18 ile 24 arasında değişen Yönetim Kurulu'nu seçerler.

Yönetim Kurulu'nun en az 3 üyesi, nüfusu 50.000'den daha az olan kentlerde yayımlanan bağımsız (daha çok nüfuslu kentlerde yayımlanan büyük gazete grupları tarafından denetlenmeyen ve onlarla hiçbir biçimde ilişkisi bulunmayan) gazetelerin temsilcileridir. 6 üye, 3 yıl için, Genel Kurul'un her yıl Nisan ayındaki toplantısında seçilir.

Yönetim Kurulu, Ocak, Nisan ve Ekim aylarında olmak üzere, yılda üç kez toplanır. Gerekirse bu ayların dışında olağanüstü toplantı da yapılabilir. Tüzük, Yönetim Kurulu'na iki yıl görev süreli 3 üye seçme hakkı vermiştir. Oy hakkına sahip bu üyeler, geleneksel olarak radyo ve TV temsilcileri arasından seçilir. Yönetim Kurulu, kendi arasından bir Başkan ve en az 5 kişilik bir Yürütme Kurulu seçer. Başkanın ayrıca iki yardımcısı vardır.

Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcıları (sayıları Yönetim Kurulu tarafından belirlenir), Genel Sekreter, Genel Sekreter Yardımcısı, Mali İşler Sorumlusu ve Yardımcısı kooperatifin ücretli personelidir.²³

Ajansın, Enformasyon-Fotoğraf, Üyeler, Dünya Servisleri, Radyo-Televizyon, Personel, Haberleşme ve Mali Servis olarak 7 bölümü ve bunlara bağlı çeşitli müdürlükler vardır.

Ajans üyeleri, yayın ya da yayım yaptıkları yerleşme alanlarının nüfusları ölçüt alınarak düzenlenmiş ücretleri, kooperatif üyesi olarak her yıl öderler.

AP ve Türkiye

²² Associated Press, *Origine, Histoire et Développement*, Paris: 1984, s. 4.

²³ Atilla Girgin, "Uluslararası Haber Ajansları", (Basılmamış Ders Notları, İ.Ü. Basın Yayın Yüksekokulu, 1992), s. 11.

Türkiye'ye yönelik AP bülteni, günlük ortalama 300 haber içermektedir. Bu haberlerin, bir bölümü A.A. tarafından çevrilerek abonelere aktarılmaktadır.

Türk medyasının dış haberler konusunda ana haber kaynağı durumunda olan A.A.'nın her gün yayımladığı dış haberlerin _üne yakını uluslararası büyük ajanslar kaynaklıdır. Bunlar arasında da AP kaynaklı haberler, önemli bir bölümü oluşturmaktadır.

Kablolu yayının da devreye girmesiyle Türk medyasının dış haberleri değişik kaynaklardan izleme şansının arttığı söylenebilir. Ancak medya yine dış haberleri, büyük oranda A.A.'nın bültenlerinden alma alışkanlığını sürdürmektedir.

Kendi dış haberler servisi bulunan basılı ya da görüntülü medya organları bile, üç büyük ajanstan gelen haberleri, çoğu kez birbirine yamayarak kullanma eğilimindedir.

Ayrıca günümüzde, basın-yayın organları, yüksek maliyetleri ileri sürerek önce iç bürolarını, sonra da dış bürolarını kapatarak, habere kaynaktan ulaşma şansını ortadan kaldırmaktadırlar.

Böylece, belirli kaynaklara bağlı ve özellikle yabancı haber ajanslarına bağımlı olarak gerçekleşen dış haber trafiğinin oluşumuna katkıda bulunduğu sağlıksız kamuoyunun değer yargıları da, sıkça eleştiri konusu olmaktadır.

Kaynakça

- 2000 The Associated Press**, İnternet, 31 Ağustos 2000.
Akpınar, Selami. "Ajans ve Ajans Haberciliği". (Basılmamış Ders Notları. İ. Ü. Basın Yayın Yüksekokulu, 1984).
AP, Who, What, Where, When, Why and How. New York, 1993.
Associated Press Annual Report, New York, 1993.
Associated Press, Origine, Histoire et Développement, Paris, 1984.
D'Havas a L'AFP: Au Sevice de L'Information. Aperçue Historique. Paris, 1997.
Girgin, Atilla. "Ajans Haberciliği". (Basılmamış Ders Notları. M. Ü. İletişim Fakültesi, 1994).

- Girgin, Atilla. "Uluslararası Haber Ajansları". (Basılmamış Ders Notları. İ. Ü. Basın Yayın Yüksekokulu, 1992).
- İnceoğlu, Yasemin. **Çeşitli Ülkelerde Medya**. İstanbul: Der Yayınları, 1994.
- İnceoğlu, Yasemin. **Uluslararası Medya**. İstanbul: Der Yayınları, 1997.
- Koloğlu, Orhan. **Havas-Reuter'den Anadolu Ajansı'na**. Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları. Ankara, 1994.
- Mathien, Michel. Catherine Conso. **Les Agences de Presse Internationales**. Presses Universitaires de France. Paris, 1997.
- Monographies (I)**, Commission Internationale d'Etude Sur Les Problemes De La Communication. Unesco. Paris, 1980.
- Özcan, Zafer. **Uluslararası Haberleşme ve Az Gelişmiş Ülkeler**. Dayanışma Yayınları. Ankara, 1983.
- Seçim, Filiz. ve Seyfettin Turan. **Haber Ajansları**. Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir, 1994.
- What is The AP?**, New York, 1991.
- Yurt, Ezgi Deniz. "Haber Ajansları: Associated Press ve Reuters". (Yayınlanmamış Mezuniyet Projesi, M. Ü. İletişim Fakültesi, 1999).